

**KPMG Audit
Financial Services**
Postbus 74500
1070 DB Amsterdam

Laan van Langerhuize 1
1186 DS Amstelveen
Telefoon: (020) 656 7890
Fax: (020) 656 7700

Persoonlijk en Vertrouwelijk

SNS REAAL N.V.
Dhr. R.R. Latenstein
Croeselaan 1
3521 BJ UTRECHT

Onze ref PdW/ss

Amstelveen, 29 november 2012

Betreft: Continuïteit

Geachte heer Latenstein,

In het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening 2012 van SNS REAAL N.V. (SNS REAAL) en SNS Bank N.V. (SNS Bank) hebben wij in de afgelopen periode regelmatig overleg gehad met u en andere bestuurders van SNS REAAL en SNS Bank over Project Eiffel.

Het doel van Project Eiffel is om tot een allesomvattende oplossing voor SNS REAAL te komen en vloeit voort uit de verder toegenomen kwetsbaarheid van de kapitaalspositie van SNS Bank en daarmee ook van SNS REAAL. Dit is ook aan de orde gekomen in de vergadering van de Audit Commissie van 5 november 2012.

De bezorgdheid over de kapitaalspositie van SNS Bank en SNS REAAL is mondeling bevestigd door De Nederlandsche Bank (DNB). DNB heeft mij als externe accountant van SNS Bank en SNS REAAL aangegeven dat er naar haar oordeel grote onzekerheid bestaat of SNS Bank zelfstandig kan voldoen aan de kapitaalseisen die voortvloeien uit de afgegeven vergunning. Op grond daarvan bestaat er bij DNB gerede twijfel omtrent het zelfstandig in continuïteit kunnen voortbestaan van SNS Bank, en daarmee van SNS REAAL. Deze communicatie heeft plaatsgevonden in het kader van het tripartiet overleg conform de bepalingen van artikel 3:88 lid 4 van de Wet op het financieel toezicht (wft).

In de bespreking van 19 november 2012 met u en de heer Lamp heb ik aangegeven dat ik de betekenis van vorenstaande voor de jaarverslaggeving over 2012 van SNS REAAL / SNS Bank in een brief nader zou uiteenzetten. Dit heb ik ook besproken met de heer Boers, CEO van SNS Bank op 26 november 2012. U heeft aangegeven dat u het belang van deze brief onderschrijft.

Continuïteitsveronderstelling en jaarverslaggeving

Voor het opstellen van de jaarrekening dient management zich een oordeel te vormen over de toepassing van de continuïteitsveronderstelling ("going concern assumption").

IAS 1-25/26 bepaalt: "When preparing Financial statements, management shall make an assessment of an entity's ability to continue as a going concern. An entity shall prepare the financial statements on a going concern basis unless management either intends to liquidate the entity or to cease trading, or has no realistic alternative but to do so."

When management is aware, in making its assessment, of material uncertainties related to events or conditions that may cast significant doubt upon the entity's ability to continue as a going concern, the entity shall disclose those uncertainties.

When an entity does not prepare financial statements on a going concern basis, it shall disclose that fact, together with the basis on which it prepared the financial statements and the reason why the entity is not regarded as a going concern.

In assessing whether the going concern assumption is appropriate, management takes into account all available information about the future, which is at least, but is not limited to, twelve months from the end of the reporting period."

In de gesprekken die wij hebben gevoerd over Project Eiffel wordt door de Raad van Bestuur bevestigd dat in de loop van 2012 een materiële onzekerheid is ontstaan ten aanzien van het vermogen van SNS Bank om zelfstandig aan de kapitaalseisen te kunnen voldoen. Dit resulteert thans in een gerede twijfel ten aanzien van de continuïteit van SNS Bank en SNS REAAL. In relatie tot de beoordeling van de continuïteit van SNS REAAL dient de Raad van Bestuur ook na te gaan welke betekenis dat heeft voor de continuïteitsveronderstelling voor de jaarverslaggeving van de verzekeringsonderdelen.

Zoals besproken dient management bij een inschatting ten aanzien van de continuïteit een periode van ten minste 12 maanden na opmaak van de jaarstukken 2012 in overweging te nemen. De Raad van Bestuur voert intensief overleg met DNB, het Ministerie van Financiën en met private partijen om (tijdig) tot een oplossing te komen.

Indien de jaarrekening 2012 van SNS REAAL en SNS Bank zou moeten worden opgemaakt zonder aanvullende commitments van derden voor versterking van de kapitaalspositie dan dient de huidige materiële onzekerheid over het vermogen van SNS Bank om aan de kapitaalseisen te kunnen voldoen, die resulteert in een gerede twijfel over de continuïteit van de onderneming, te worden toegelicht dan wel dienen de grondslagen te worden aangepast naar waarderingen op liquidatiebasis indien er geen overtuigende grondslag meer is om de continuïteitsveronderstelling te hanteren.

Wij begrijpen dat de Raad van Bestuur er alles aan is gelegen om dit te voorkomen.

Continuïteitsveronderstelling en jaarrekeningcontrole

Wij voeren de opdracht voor de jaarrekeningcontrole uit in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder begrepen de Verordening gedragscode (VGC), de Nadere voorschriften onafhankelijkheid openbare accountant en de Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS). Hiertoe behoort de uitvoering van de voorschriften van de Nederlandse Controle Standaard 570 "Continuïteit". Deze werkzaamheden hebben als doelstelling:

- Het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de geschiktheid van het door het management hanteren van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen van de jaarrekening 2012 van SNS REAAL en SNS Bank;

- Het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over het vermogen van SNS REAAL / SNS Bank om haar continuïteit te handhaven; en
- Het vaststellen van de implicaties op de controleverklaring.

Op grond van de informatie die wij hebben verkregen van de Raad van Bestuur en de gesprekken die wij hebben gevoerd met DNB lijkt het thans aannemelijk dat voor het opmaken van de jaarrekening 2012 van SNS REAAL en SNS Bank sprake is van een materiële onzekerheid met betrekking tot het zelfstandig vermogen van SNS Bank om aan de kapitaalsvereisten te kunnen voldoen, hetgeen resulteert in een gerede twijfel omtrent de continuïteit van SNS Bank en daarmee van SNS REAAL.

Indien er geen wijziging komt in dit beeld zal dit belangrijke impact hebben op het opmaken van de jaarrekening 2012 van SNS Bank en SNS REAAL en mogelijk ook op onze controleverklaring, zulks te beoordelen op de datum van opmaak van de jaarstukken:

- De jaarrekening wordt opgemaakt op basis van continuïteit en de onzekerheden worden door management toegelicht. Indien wij komen tot het oordeel dat de toepassing van de continuïteitsveronderstelling *voldoende* is onderbouwd en dat de onzekerheden adequaat zijn toegelicht dan zal de controleverklaring worden uitgebreid met een verplichte toelichtende paragraaf waarin wij zullen wijzen op de onzekerheden inzake de continuïteit.
- De jaarrekening wordt opgemaakt op basis van continuïteit en de onzekerheden worden door management toegelicht. Indien wij komen tot het oordeel dat de toepassing van de continuïteitsveronderstelling *onvoldoende* is onderbouwd of dat de onzekerheden niet adequaat zijn toegelicht dan zal dit leiden tot afgifte van een afkeurende verklaring.
- De jaarrekening wordt niet opgemaakt op basis van continuïteit, maar op liquidatiebasis. In dit geval zullen wij de toepassing van de waarderingsgrondslagen onderzoeken en toetsen of de toelichting adequaat is. Indien dat het geval is staat de mogelijkheid open om tot een goedkeurende controleverklaring te komen.

Om te voorkomen dat bovenstaande varianten van toepassing worden is het van belang dat management er in slaagt om de materiële onzekerheden met betrekking tot het zelfstandig vermogen van SNS Bank om aan de kapitaalsvereisten te kunnen voldoen, die resulteren in gerede twijfel omtrent de continuïteit van SNS Bank en SNS REAAL, weg te nemen voor datum van opmaak van de jaarstukken.

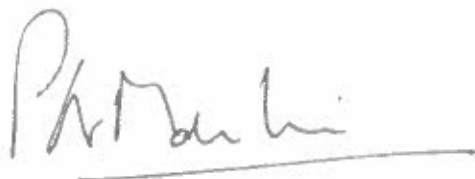
Dit betekent concreet dat onder hantering van de huidige planning de onzekerheid formeel moet zijn weggenomen op 7 maart 2013. Aangezien SNS REAAL voornemens is op 14 februari 2013 haar jaarresultaten te publiceren dient management op dat moment voldoende zekerheid te hebben dat de continuïteit is geborgd.

De Raad van Bestuur heeft aangegeven zich te realiseren dat de allesomvattende oplossing uiterlijk medio januari 2013 moet zijn gerealiseerd, zodat deze kan worden verwerkt in de opmaak van de jaarrekening en het jaarverslag. er voldoende tijd en gelegenheid zal bestaan om dit door de gepaste interne governance te laten lopen alsmede voldoende tijd beschikbaar te hebben voor de afronding van de jaarrekeningcontrole 2012.

Tenslotte verwijzen wij naar de gesprekken die wij met management en met DNB hebben gevoerd over het verzoek van SNS Bank aan DNB om een verklaring van geen bezwaar te mogen ontvangen voor de aflossing op de SNS Bank Participatiecertificaten tranch 2 in december 2012. Indien DNB negatief zou besluiten op dit verzoek zou dat mogelijke consequenties kunnen hebben voor de berichtgeving over de financiële stabiliteit van SNS Bank en SNS REAAL. Wij sluiten niet uit dat dit de noodzaak om tot een versterking van de kapitaalspositie van SNS Bank / SNS REAAL te komen zal versnellen.

Uiteraard zijn wij tot een nadere toelichting bereid over deze brief alsmede over wat concreet nodig is om de toepassing van de continuïteitsveronderstelling in de jaarverslaggeving 2012 van SNS Bank en SNS REAAL te kunnen onderbouwen. Dit geldt desgewenst ook voor een toelichting aan DNB of het Ministerie van Financiën.

Hoogachtend,

P.A.M. de Wit RA